

Yttrande över förslag till genomförande av det nya luftkvalitetsdirektivet i svensk rätt, dnr 00240/2025

Synpunkter

Inledningsvis vill miljöförvaltningen ge Naturvårdsverket en eloge för den informationsförmedling och de konstruktiva samtal som har hållits i nätverket för kontroll av miljökvalitetsnorm (MKN) för luft. Förslag, bedömningar och konsekvenser har tagits upp, förklarats och diskuteras vid nätverkets träffar och vid andra webinarier.

Ny Luftkvalitetsförordning

Miljöförvaltningen ser en fördel i att luftkvalitetsförordningen ersätts med en ny. Det är många förändringar i den nya förordningen och det är viktigt att den får en tydlig struktur. Miljöförvaltningen tycker att förslaget har en tydlig struktur och överlag har miljöförvaltningen inte några synpunkter på innehållet och vad som framgår av det, men i vissa delar vill miljöförvaltningen förtydliga sin inställning och lyfta följande.

Norm går längre än direktivets minimikrav.

Naturvårdsverket väljer att införa ett gränsvärde för bly som går längre än direktivets minimikrav, samt att direktivets gränsvärde för timme och dygn börja gälla från den 12 december 2026. Miljöförvaltningen motsätter sig inte detta.

Förebyggande luftkvalitetsstrategi, 38 § punkt 5

I 38 § luftkvalitetsförordningen anges fem beskrivningar när skyldigheten att upprätta en förebyggande luftkvalitetsstrategi (FLIS) inte gäller. För södra Sverige och Helsingborgs del är uppmätta PM_{2,5} halter över utvärderingströsklen för PM_{2,5} när en FLIS ska upprättas. Detta om det inte är klarlagt att halterna av PM_{2,5} är sjunkande.

I södra Sverige består övervägande delen, mer än 90 procent av partikelmassan, i uppmätta halter av PM_{2,5} av intransport från öresundsregionen och Europa. En övervägande del som vi i lokala sammanhang inte har någon rådighet över. Miljöförvaltningen vill lyfta frågan om formuleringen i punkt 5 är tillräckligt tydlig - "Skyldigheten att upprätta en förebyggande luftkvalitetsstrategi gäller inte om det inte finns goda förutsättningar att med rimlig och proportionella åtgärder minska föroreningsnivån". Formuleringen kan tolkas att det finns åtgärder som kan utföras men de är inte rimliga och proportionella. Men för luftföroreningar

som inte bildas lokalt finns det inte några lokala åtgärder som kan utföras. På kommunnivå har vi inte någon rådighet över det.

Förslagen att inte tillämpa möjlighet till förlängning eller undantag enligt direktivet.

Direktivets artikel 18 ger möjlighet att skjuta fram tidpunkten när en miljökvalitetsnorm ska gälla. Miljöförvaltningen instämmer i Naturvårdsverkets bedömning att inte tillämpa den möjligheten. Miljöförvaltningen instämmer också i Naturvårdsverkets bedömning att sandning och saltning inte kan användas som undantag för att inte ta fram åtgärdsprogram. Däremot instämmer inte miljöförvaltningen i Naturvårdsverkets bedömning att undantag enligt artikel 16 om naturliga källor inte föreslås utnyttjas. Miljöförvaltningen delar inte Naturvårdsverkets bedömning "att risken för framtida överskridande skulle kunna hänföras till naturliga källor är begränsad, även vid en skärpning av miljökvalitetsnormerna." Miljöförvaltningen anser att i detta sammanhang har inte klimatförändringarna beaktas. Risken för att omfattande skogs- och gräsbränder kan inträffa i framtiden är stor. Vid sådana framtida händelser bedömer miljöförvaltningen att överskridande av miljökvalitetsnorm för PM_{2,5} eller PM₁₀ kan inträffa. Miljöförvaltningen anser att förslagen text som anges i Bilaga 2, §§ 6a och 6b kan vara lämpligt att införa i luftkvalitetsförordningen.

3.2 Behöriga myndigheter ska utses för vissa ansvarsområden (artikel 5).

Miljöförvaltningen har inga synpunkter på förslaget i detta avsnitt.

3.3 Kontroll av luftkvalitet genom samverkan och Sveriges zonindelning.

Miljöförvaltningen instämmer i förslaget om kontroll av luftkvalitet genom samverkan och Sveriges zonindelning. Miljöförvaltningen delar Naturvårdsverkets bedömning om att en länsvis zonindelning är lämpligast för kontroll av de flesta gränsvärdena och zoner enligt Nuts 1-regioner för långdistanstransporterande luftföroreningar såsom PM_{2,5} och ozon.

3.4 Kontroll av luftkvalitet (artikel 7–11).

I detta avsnitt vill miljöförvaltningen poängtera vikten av att en nationell modellering behövs för att stödja kommunernas kontroll av luftkvalitet. Miljöförvaltningen instämmer därför i Naturvårdsverkets förslag.

3.9.4 Naturvårdsverket ska tillhandhålla ett nationellt modelleringsverktyg för att underlägga och förbättra kommunernas problem- och åtgärdsanalyser.

Förslaget är ur olika perspektiv omfattande, men ambitionen att på lång sikt säkerställa ett modelleringsverktyg där beräkningar och simuleringar kan utföras med bra kvalitet, är tydlig. Miljöförvaltningen delar Naturvårdsverkets bedömning om behovet eftersom kraven på innehåll i åtgärdsprogram ökar och antalet kommuner som behöver ta fram åtgärdsprogram förväntas öka. Miljöförvaltningen instämmer i förslaget.

3.10 Att informera blir allt viktigare (artikel 22)

Miljöförvaltningen motsätter sig inte kraven om informationsskyldighet som anges i avsnittet i den delen som rör kommunernas skyldighet. Informationsskyldighet som anges i avsnittet som rör Naturvårdsverket har miljöförvaltningen inga synpunkter på. Miljöförvaltningen saknar dock i detta avsnitt något om prognoser. Något som idag tillhandhålls av SMHI i en upplösning på nivå av bakgrundshalter. Samtal om att det på nationell nivå ska tillhandhållas prognoser med högre upplösning, har förts på nätverksträffar och webinarier. Detta som en del i direktivets krav. Som framgår i artikel 22 ska medlemsstaterna på ett lättbegripligt sätt tillgängliggöra ett luftkvalitetsindex. Detta görs redan idag men som den webbsidan är utformad beskriver den inte något om förväntat index kommande dagar. Detta är något som miljöförvaltningen anser att många har ett intresse av att veta. Detta på samma sätt som vi är intresserade av prognoser för väder. Även om inte i artikel 22 anger något om skyldigheten att på ett tillgängligt sätt tillhandhålla prognoser för luftkvaliteten utgår miljöförvaltningen från att den ambitionen finns.

Miljönämnden den 26 mars 2026